

4. Коршунов В. О. Політичний тероризм: інформаційні методи боротьби: автореф. дис. ... канд. політ. наук: 23.00.02. Дніпро, 2018. 18 с.

5. Євсєєв В. О. Можливі шляхи удосконалення захисту критичної інфраструктури України з урахуванням світового досвіду. Збірник наукових праць Харківського національного університету Повітряних Сил. 2016. № 4 (49). С. 168–172. URL: http://www.hups.mil.gov.ua/periodic-app/article/17271/zhups_2016_4_35.pdf.

УДК 34.018:340.132.6:364.694:376

Щур Софія Олегівна,

курсант навчально-наукового інституту № 1
Національної академії внутрішніх справ,
здобувач-координатор юридичної клініки
«Захист»

ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-6397-4829>;

Болістовська Діана Дмитрівна,

курсант навчально-наукового інституту № 1
Національної академії внутрішніх справ,
здобувач-консультант юридичної клініки
«Захист»;

Наумейко Анастасія Олександрівна,

студент навчально-наукового інституту № 1
Національної академії внутрішніх справ,
здобувач-консультант юридичної клініки
«Захист»

Науковий керівник:

Задорожна Анастасія Петрівна,

викладач кафедри цивільно-правових
дисциплін Національної академії внутрішніх
справ, кандидат юридичних наук, викладач-
куратор юридичної клініки «Захист»

навчально-наукового інституту № 1

Національної академії внутрішніх справ

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8681-1386>

ПРАВОПРОСВІТНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ЮРИДИЧНОЇ КЛІНІКИ «ЗАХИСТ» ЗІ СЛУХАЧАМИ АВТОШКОЛИ ДЛЯ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ

Міністерство внутрішніх справ України реалізує проект «Автошколи для осіб з інвалідністю» на базі автошкіл закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання. Даний проект відбувається у межах ініціативи «Без бар'єрів» Першої леді України Олени Зеленської. Завдяки реалізації даного проекту державну послугу з навчання керування автомобілем та отримання посвідчення водія отримують люди з інвалідністю, в тому числі й набутої внаслідок війни [7].

На виконання п. 9 «Забезпечення надання правничої допомоги постраждалим особам та членам їх сімей юридичними клініками ЗВО МВС» розділу IV Плану дій, затвердженого наказом МВС України від 14.12.2023 №1042 [8], проводиться правопросвітницька діяльність, спрямована на ознайомлення слухачів автошколи для осіб з інвалідністю із їхніми правами та особливостями їх реалізації й захисту.

Представниками юридичної клініки «Захист» навчально-наукового інституту №1 Національної академії внутрішніх справ здобувачами вищої освіти Софією Щур, Діаною Болістовською, Анастасією Наумейко під керівництвом викладача-куратора Анастасії Задорожної розроблено правопросвітницьке заняття для слухачів автошколи для осіб з інвалідністю на тему «Права осіб з інвалідністю та їх реалізація».

Заняття включає теоретичний та презентаційний матеріал. Підготовлена презентація складається із 38 слайдів, що дозволяє досить детально розглянути особливості реалізації громадянських та політичних прав особами з інвалідністю або обрати лише окремі з них для висвітлення певного питання (передбачена можливість надання матеріалу в електронному форматі).

У теорії права та на практиці термін «громадянські та політичні права» вживають разом. Слайд № 1 ознайомлює із визначенням даного терміну.

Слайд № 2 ознайомлює із переліком конституційних видів прав, а наступні слайди № 3 – № 38 представляють інформацію щодо особливостей реалізації кожного виду прав особами з інвалідністю.

Право на доступ до інформації для людей з інвалідністю є одним з основних прав, яке гарантується Конституцією України [1]. Наголошується на тому, що Кабінет Міністрів України займається питаннями доступу до інформації людей з інвалідністю, та роз'яснюються повноваження розпорядників інформації. Якщо у особи з інвалідністю виникли конкретні запитання щодо доступу до інформації, то можна звернутися до Урядового уповноваженого з прав осіб з інвалідністю (наприклад: надсилання листа на електронну адресу).

Приділяється увага інформуванню про громадські об'єднання осіб з інвалідністю, членство у них, Національну Асамблею людей з інвалідністю України, Всеукраїнську Асоціацію підприємств та працюючих осіб з інвалідністю України, Українське товариство глухих та Українське товариство сліпих. У нашій державі люди з інвалідністю можуть стати учасниками будь-яких громадських організацій, які не обмежують доступ до своїх послуг на підставі інвалідності [4].

Надаються детальні роз'яснення щодо «помічника» дієздатній фізичній особі у реалізації її прав та виконанні обов'язків, особливостей його повноважень відповідно до Цивільного кодексу України [6]. Опікунство призначається у випадку визнання особи недієздатною. Роз'яснюються особливості перетину кордону окремими категоріями осіб з інвалідністю.

Зазначається, що відповідно до ст. 38 Конституції України особи з інвалідністю мають можливість вільно обирати та бути обраними [1]. Законодавство докладно регулює порядок організації голосування за межами приміщення для голосування [3].

Звертається увага слухачів автошколи для осіб з інвалідністю на їх право доступу до державної служби, а також на те, що з початку року спостерігається позитивна динаміка збільшення кількості державних службовців-осіб з інвалідністю. Проводиться ознайомлення із Методикою забезпечення осіб з інвалідністю, які бажають взяти участь у конкурсі на зайняття посад державної служби, розумним пристосуванням.

Згідно з ст. 22 Кодексу законів про працю України забороняється необґрунтована відмова у прийнятті на роботу [2]. Особа з інвалідністю має право на працю нарівні з іншими для влаштування на роботу.

Не оминуть увагою й питання доступності до правосуддя для осіб з інвалідністю. Зазначається, що особи з інвалідністю мають право на правову допомогу. Якщо потрібен мобільний пункт консультування, то можна звернутися за безоплатною правовою допомогою (по телефону, онлайн, у кабінеті клієнта на сайті системи Безоплатної правової допомоги, у мобільних застосунках «Безоплатна правова допомога» або «Твоє право», у месенджерах Телеграм та Вайбер).

Проводиться інформування, що звернутися за отриманням первинної безоплатної правової допомоги можна до юридичних клінік Національної академії внутрішніх справ. Під час військового стану здійснюється попередній запис за номерами телефонів або за посиланням на офіційному вебпорталі академії у розділі «Юридичні клініки (надання безоплатної правової допомоги)». Відповідь заявник отримає відповідь на вказаний e-mail (з якого було відправлено звернення) протягом 10 днів з дня надсилання звернення, а у разі необхідності – консультанти юридичних клінік зателефонують за контактним номером телефону.

Пояснюються права осіб з інвалідністю на отримання послуг із соціально-побутового і медичного обслуговування, забезпечення технічними та іншими засобами (протезно-ортопедичними виробами, ортопедичним взуттям, засобами пересування), послуг зв'язку, транспортного обслуговування, санітарно-курортного лікування, придбання лікарських засобів. Акцентується увага, що відповідно до чинного законодавства автомобіль, виданий особі з інвалідністю безоплатно чи на пільгових умовах (у тому числі визнаний гуманітарною допомогою), за її бажанням може бути безоплатно переданий у власність після закінчення 10-річного строку експлуатації у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

З метою отримання передбачених законодавством пільг особам з інвалідністю слід звертатися до управління соціального захисту населення за місцем проживання (наводиться перелік необхідних документів, строки

розгляду питання, підстави для відмови та порядок оскарження у випадку відмови у наданні пільг, передбачених законом). Також проводяться роз'яснення змісту статей Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» [5].

Отже, юридичні клініки академії проводять правопросвітницькі заходи зі слухачами автошколи для осіб з інвалідністю та надають правничу допомогу (у випадку звернення) постраждалим особам та членам їх сімей. Участь здобувачів вищої освіти-консультантів юридичних клінік у заходах практичного спрямування сприяє формуванню професійних компетентностей та підвищенню рівня їх фахової підготовки.

Список використаних джерел

1. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28.06.1996. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.

2. Кодекс законів про працю України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>.

3. Про вибори народних депутатів : Закон України від 17.11.2011 № 4061-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4061-17#Text>.

4. Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні: Закон України від 21.03.1991 № 875-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/875-12#Text>.

5. Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей : Закон України від 20.12.1991 № 2011-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-12#Text>.

6. Цивільний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

7. Інформація щодо проекту «Автошкола для осіб з інвалідністю». URL: <https://mva.gov.ua/ua/news/informaciya-shchodo-proyektu-avtoshkola-dlya-osib-z-invalidnistyu>.

8. План дій щодо посилення соціального захисту військовослужбовців Національної гвардії України, державної прикордонної служби України, осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту, поліцейських, які звільнені з полону, отримали поранення внаслідок збройної агресії російської федерації проти України, та членів їх сімей, а також членів сімей осіб, які загинули (померли), зникли безвісти, перебувають у полоні або захоплені заручниками : наказ МВС України від 14.12.2023 № 1042.